

Posudek oponentky diplomové práce

Jan Vařák si ve své práci *Politická socializace ve specifickém kontextu Česko-německého fóra mládeže perspektivou jeho vybraných bývalých členů* stanovil za cíl zjistit jaké hodnoty a kompetence vybraní členové této organizaci získaly a jak je uplatnily ve své další politické aktivitě, dle jeho slov tedy zkoumá vliv této organizace na pozdější politickou participaci.

Autor práce v předmluvě popisuje, v jakých oblastech a do jaké míry se text odklonil od původního zadání, které dle záznamu v SIS předkládal v roce 2013. Přestože se podle svého vyjádření snažil specifikovat výzkumný záměr a položit si jasnou výzkumnou otázku, v první větě práce odhaluje východisko (a současně závěr práce!), že vliv mládežnické organizace na pozdější politickou participaci je pozitivní. Sám tak naznačuje, že jeho výzkumná otázka je banální. Ve třetí kapitole autor poznamenává, že jeho kvalitativní výzkum není zobecnitelný. S tím nelze nesouhlasit, nicméně v tomto kontextu je těžko pochopitelné, proč má v celé práci ambici POTVRDIT své hypotézy a předpoklady ohledně politické participace mladých lidí. Takový přístup svědčí o jeho nepochopení základů společenskovední metodologie, které se při obhajobě diplomové práce očekává.

Také v předmluvě deklarované zúžení výzkumu (oproti původnímu zadání) na jednu organizaci považuji za kontraproduktivní. Autorovo vysvětlení navíc vede k myšlence, že zvolil případ, který mu potvrdí jeho předpoklad. Vzhledem k podotázkám zde chybí srovnání, případně výběr více příkladů na základě jasného klíče. Jednopřípadová studie (navíc velmi špatně zpracovaná) může jen velmi těžko přinést do debaty něco nového. Vzhledem k tomu, že autor sám byl členem této organizace, očekávala bych, že se bude hlouběji zabývat reflexí své pozice k předmětu svého bádání, která je v kvalitativním výzkumu klíčová. Kritická reflexe navíc může být velmi užitečná při interpretaci dat, ale bohužel chybí.

Autor provedl čtyři hloubkové rozhovory, což je naprosto nedostatečný počet pro pochopení fungování organizace. Navíc tvrdí, že šlo o „členy Fóra mládeže, kteří dále aktivně politicky participují“, proč nemluvil s těmi, kdo už politicky neparticipují (s předpokladem jasné definice, kde jsou hranice této ne-participace)? Tento výběr respondentů se vylučuje s autorovým předpokladem, že mu tato „výzkumná metoda umožní detailněji analyzovat kontextuální souvislosti politické socializace, tedy její proces“, což se v samotném textu potvrzuje. Za problematický považuji také fakt, že respondenti byli v organizaci aktivní před 10 lety, takže jejich výpověď bude značně selektivní a na fungování organizace budou po tolika letech těžko vzpomínat. To si uvědomují, jak samotní členové, tak autor sám (s. 43), přesto neuvažoval o jiném případě či přístupu. Provedení rozhovorů ve dvou fázích s odstupem 2-3 měsíců považuji také za nežádoucí.

V první kapitole práce autor představuje teoretická východiska svého bádání, definuje si klíčové pojmy a stanovuje si normativní koncept demokracie. Nechám-li stranou formálních nedostatky (úprava textu apod.) největším problémem je neprovázanost teoretické a empirické části práce, jejíž demonstrace je základní podmínkou diplomové práce. Autor čtenáři představuje řadu pojmů, se kterými nicméně dále nepracuje, ani je nijak neoperacionalizuje.

Největším problémem je kapitola druhá a třetí, která je pokusem o empirickou analýzu. Tu nicméně autor zaměnil za kódování rozhovorů. Z jeho specifického pojetí jsem nabyla dojmu, že kódování nepochopil, k zodpovězení výzkumné otázky ho takové kódování přivést nemůže. Otazník mám také nad tím, že se autor v analýze z velké části snaží o institucionální analýzu organizace na základě stanov a dalších intra-organizačních dokumentů a „částečně pro dokreslení některých technických a organizačních detailů [vychází] i z rozhovorů s respondenty“ (s. 52). O takovém přístupu není v celé práci ani zmínka a není jasné, jak s těmito dokumenty pracuje a jak je analyzuje/kóduje. Co autorovi přináší „analýza“ každého jednoho respondenta, když jeho cílem je zkoumat organizaci? Za analýzu navíc v žádném případě nelze považovat přetlumočení každého z těchto rozhovorů, bez již umíněné návaznosti na výzkumnou otázku a teoretický rámec.

Pokud mají strany 70-73 představovat syntézu tohoto kódování, je naprosto nedostatečná – nejen co do délky, ale také co do obsahu. Půlstránkový závěr čtenáře už jen utvrzuje v odhadu, že autor z neznámých důvodů odevzdal neúplnou práci, která nespĺňuje základní standardy a nemůžte tak být doporučena k obhajobě.

Aby mohla být práce v budoucnu úspěšně obhájena, doporučuji při přepracování přeformulovat výzkumnou otázku tak, aby přinášela nové poznání, rozšířit analýzu o další případy a hledat diverzitu ve výběru respondentů. Empirická část práce by pak neměla být věnována kódování, ale samotné ucelené interpretaci závěrů.

Předloženou diplomovou práci nedoporučuji k obhajobě.

V Praze, 26. srpna 2017

Mgr. Kateřina Merklová